

Datum

2023-05-30

Vår referens

Alice Herrström

Projektsekreterare

alice.herrstrom@malmo.se

**Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet om Cirkulär hantering av textil och textilavfall
MN-2023-6089**

Sammanfattning

Promemorian lämnar ett förslag på implementering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall som innebär att medlemsstaterna ska införa en separat insamling av textil och textilavfall. Medlemsstaterna ska även förebygga avfallsgenerering av textilier. Miljönämnden ställer sig positiv till förslaget men understryker vikten av att insamlingen ska vara fysiskt tillgänglig för hushåll, att krav behöver ställas på minskad klimatpåverkan i samband med transporten av textilavfall och textilåtervinning samt att reparation och återbruk av textilier ska vara tillgängligt som alternativ.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på kommunstyrelsens remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2023-05-30
- Bilaga 1 MN-2023-6089 PM Cirkulär hantering av textil och textilavfall

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2023-06-20

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet om cirkulär hantering av textil och textilavfall till bland annat miljönämnden för samråd. Svar önskas senast 2023-06-27.

I promemorian lämnas förslag på hur ett EU-direktiv ska implementeras i svensk lagstiftning. 2018 kom ett EU-direktiv (2018/851) som säger att medlemsstaterna ska införa separat insamling för textilier senast 1 januari 2025. Medlemsstaterna ska förebygga avfallsgenerering

genom att uppmuntra återanvändning av produkter och genom att inrätta system som främjar reparation och återanvändning, särskilt av vissa produkter, bland annat textilier.

I korthet innebär förslagen i promemorian att det införs:

- en förklaring av uttrycket textilavfall.
- krav på separat insamling.
- krav på utsortering av textilavfall.
- krav på att kommunerna ska lämna information för att främja återanvändning.

Författningsförändringarna föreslås träda i kraft 1 januari 2025.

Bakgrund

Miljönämnden har tidigare besvarat remissen 'Ett producentansvar för textil (SOU 2020:72) - remiss från kommunstyrelsen STK-2020-1664'. I miljönämndens yttrande till remissen 'Ett producentansvar för textil (SOU 2020:72)' ställde sig nämnden positiv till remissens förslag att införa producentansvar för textil, då insamling är en viktig del i en hållbar och cirkulär textiltedja. Miljönämnden ansåg även att det är rimligt att insamlingen bekostas via ett producentansvar i likhet med annat avfall. I utredningen konstaterades att "konsumtionen av textil i Sverige ligger på en hög nivå per invånare" och att kommunen, förutom att kommunicera om insamling, också bör tillhandahålla information om textiliers miljöpåverkan och information om hur hushållen kan bidra till att förebygga att textilavfall uppstår. Miljönämnden lyfte i sitt yttrande att det är positivt att utredningen visar på betydande miljönytta av att samla in och återanvända och återvinna textilier och instämmer i bedömningen att en kombination av producentansvar och styrmedel som hjälper konsumenter att agera på ett mer hållbart sätt kan ge stor effekt.

Miljönämnden ansåg även att det är positivt att utredningen konstaterar att ett producentansvar för textil ger goda möjlighet till ökade arbetstillfällen för sortering och återvinning av textil. Fler arbetstillfällen är en viktig komponent i ett hållbart Malmö och en möjlighet för den etablerade Siptex-anläggningen i Malmö att växa.

I nuläget finns en större textilsorteringsanläggning i Malmö – Siptex hos Sysav, och ytterligare tre liknande anläggningar är planerade på olika platser i Sverige. Insamlade textilier kommer till anläggningarna i en fraktion, som sedan sorteras i återanvändningsbart och återvinningsbart. Efterfrågan på återbruk och återvinning av textilier är stor i Malmö. Miljöförvaltningen har under det senaste året fått en rad frågor både från Malmö stads förvaltningar och malmöbor om hur de ska sortera och återvinna sitt textilavfall. När det nu också etableras fler möjligheter för återvinning av textilier, så som Siptex-anläggningen, är det angeläget att hitta en lösning för insamling av textilier.

Malmö stad genomförde under 2017 en kampanj för insamling av textil i samband med att tester för Siptex-maskinen genomfördes. Under kampanjen fick ett antal arbetsplatser en egen textilåtervinningscontainer, samt att containrar placerades ut på publika ställen. Stadsbiblioteket i Malmö var ett av de publika ställen dit många malmöbor, fler än väntat, begav sig för att lämna sina utsorterade textilier. Under kampanjen efterfrågades möjligheten att lämna textilier närmare hemmet. Kampanjen visade även att malmöbor gärna lämnar in textil men gör så i större utsträckning när någon annan gör bedömningen om plagget kan gå till återbruk eller återvinning.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden anser att förslagen i promemorian är positiva och nödvändiga för att kunna följa avfallsdirektivets bestämmelser om separat insamling av textilavfall, minimering av textilavfall samt arbeta proaktivt med återanvändning av textil.

Miljönämnden ser positivt på införandet av separat insamling av textilier. Miljöförvaltningen har genomfört tester inom ramen för olika projekt och testerna visar att många malmöbor har viljan att lämna utsorterade textilier för vidare återbruk och återvinning men att det finns begränsade möjligheter till det idag. Återvinningscentralerna där hushållen kan lämna utsorterade kläder och textilier ligger i Norra hamnen och Bunkeflo. Eftersom återvinningscentralerna ligger långt ifrån hushåll krävs det i många fall bil för att ta sig dit och om hushållen kör bil med fossilt bränsle för att lämna utsorterade textilier riskerar klimatnyttan av återvinningen att gå till spillo.

Att återvinna textilier är positivt för klimat och miljö. En studie som genomförts av IVL som en del av projektet SIPTex visar att en t-shirt i återvunnen bomull, jämfört med en t-shirt i primär bomull endast ger en liten skillnad i koldioxidutsläpp. Däremot ger en t-shirt i återvunnen bomull andra miljönyttor som minskad användning av vatten, minskad övergödning och möjlighet till att använda jordbruksmark där bomull odlas till annat, exempelvis till att odla mat. Samma studie har gjort en jämförelse av en tröja i återvunnen ull och en av primär ull. I detta fall så är tröjan av den återvunna fibern överlägsen den av primär ull i alla klimataspekter, då uppfödning av djur orsakar stora utsläpp av koldioxid.¹ Studien visar på vikten av insamling och återvinning av textilier som en viktig del av ett cirkulärt kretslopp, men det är ännu viktigare att se till att det går lätt att lämna plagg till återanvändning samt att reparationer av textilier blir standard i stället för att köpa nyproducerat.

Det är grundläggande att det är rena fraktioner som kommer till textilåtervinningsanläggningarna. För att uppnå rena fraktioner kommer det att, som promemorian föreslår, krävas mycket kommunikation från kommunerna till hushåll och verksamheter med information om att lämna in rena textilier och inte exempelvis trasor med kemikalier. Miljönämnden anser även att när insamlingen av textilier görs bör det finnas möjlighet att lämna textilier till återbruk och återvinning på samma plats. Det är annars troligt att textilier som hade kunnat gå till återbruk hamnar i återvinning och då görs inte samma miljövinster. Det kan vara svårt för hushåll och verksamheter som ska lämna till vidare användning att veta om just deras plagg kan gå till återbruk eller återvinning. Det är viktigt att kommunikationen som syftar till att främja återanvändningen också tar ett helhetsgrepp om textiliers klimatpåverkan och vikten av att gå ifrån 'snabbmode' till mer hållbar konsumtion.

I samband med insamlingen och hanteringen av textilier kommer det att förekomma transport av textilavfallet. Miljönämnden anser att det bör stå i lagtexten att kommuner ska vidta åtgärder för att minska transporterens klimatpåverkan när de ordnar transport av textilierna till textilsorteringsanläggningarna. Till exempel bör kommunerna eller annan ansvarig aktör uppmanas att skicka det insamlade materialet till närmsta anläggning (annars riskeras att textilavfallet blir en handelsvara och skickas långt) och det bör även ställas krav på att fordonet och eventuellt fordonsbränsle går i linje med minskad klimatpåverkan.

1

<https://www.ivl.se/download/18.1cfccc9f184c4adc98414320/1671360755129/httpurnkbseresolveurnurnbnseivldiva4098.pdf>

I EU-direktivet som promemorian handlar om nämns att återanvändning samt reparationer ska förespråkas, men i promemorian nämns inte att kommunernas kommunikation ska omfatta reparationer, bara återanvändning. Regeringen tog nyligen initiativ till en momshöjning på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne från 6 till 12 procent. Riksdagen röstade igenom momshöjningen som började gälla den 1 april 2023. I ljuset av bestämmelserna i EU-direktivet är det rimligt att frågan omprövas – att uppmuntra människor och verksamheter till att välja att reparera när det går blir lättare om det går att köpa dessa tjänster till ett fördelaktigt pris. Promemorian skriver en sak om reparationer – att de kan skapa och gynna arbetstillfällen i form av fler skrädderier och klädverkstäder. Detta bedömer miljönämnden ska vara en eftersträvarvärd effekt, därför vore det önskvärt med ett resonemang om incitament som kan få fler att välja att reparera.

I promemorian finns en generell konsekvensbeskrivning för kommuner som framför att kommunerna blir skyldiga att se till att textilavfall som är kommunalt avfall samlas in separat från annat avfall. I uttrycket kommunalt avfall ingår inte avfall från grossistverksamheter eller avfall från tillverkning.

Förslaget innebär inte någon reglering av servicenivån. Det blir med andra ord upp till kommunen att bestämma hur insamlingssystemet ska utformas. Det kan för vissa kommuner medföra behov av att ändra avfallstaxan för att finansiera åtgärder för att samla in, transportera och behandla avfallet samt informera. Det innebär även att kommunen som tillsynsmyndighet får ytterligare uppgifter, men dessa bedöms vara begränsade och kan finansieras med tillsynsavgifter.

Miljönämnden gör bedömningen att konsekvensbeskrivningen i promemorian är korrekt och har inget att tillägga.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Sofie Holmkvist
Avdelningschef
Miljöstrategiska avdelningen